

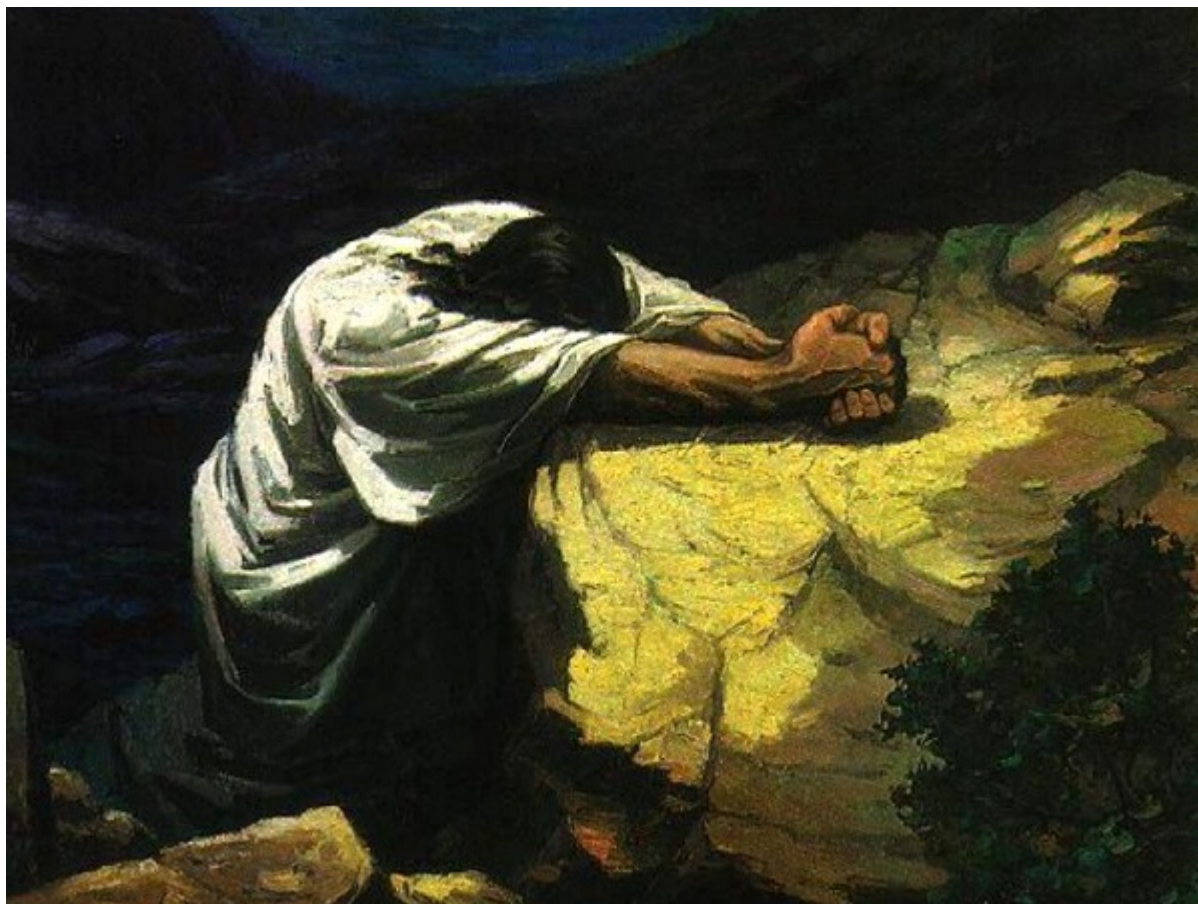
Απεργία πείνας & Νηστεία: Προϋποθέσεις και επιδιώξεις

/ [Πεμπτουσία](http://www.pemptousia.gr): Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες

Συνεχίζουμε σήμερα (προηγούμενο άρθρο: www.pemptousia.gr/?p=73218) στη μελέτη του κ. Χρυσόστομου Χατζηλάμπρου, η οποία αντιπαραβάλλει την Απεργία Πείνας και τη Νηστείας, εξετάζοντας τις προϋποθέσεις και τους στόχους κάθε μεθόδου.

Ενώ στη δεύτερη, αναδεικνύεται περισσότερο το στοιχείο της παρουσίας των μορφών ταυτότητας που διαμορφώνουν τα κοινωνικά κινήματα μέσα από μια αυτόματη δράση που προκύπτει από γνωστικές και συναισθηματικές αναπαραστάσεις στην προσπάθεια διεκδίκησης «του αγαθού» που επιθυμείται. Η μελέτη των κινήτρων και στόχων που τίθενται κάθε φορά από τους απεργούς πείνας συγκρινόμενα σε παγκόσμιο επίπεδο αναδεικνύει ότι πολλές από τις προϋποθέσεις που θέτουν οι δύο νεότερες θεωρίες της δράσης των κοινωνικών κινήματων καλύπτονται.

Ο απεργός πείνας επιθυμεί την απόκτηση του επιδιωκόμενου στόχο, αλλά γνωρίζει ότι δύσκολα θα επιτευχθεί, εάν δεν κινητοποιηθούν οι πόροι, υλικοί και μη υλικοί. Η γνωστοποίηση της απόφασής του για άρνηση λήψης τροφής, αποτελεί τον κύριο επιδιωκόμενο σκοπό της απόφασής του, για να προκαλέσει τη δράσης της κοινωνικής αλληλεγγύης και να επιτύχει την αναπροσαρμογή πολιτικών αποφάσεων ή και κοινωνικών δομών, που αισθάνεται ότι τον αδικούν.

Ο Melucci προσδιορίζει την έννοια της αλληλεγγύης στα μέλη των σύγχρονων κοινωνικών κινημάτων μέσα από την ανάπτυξη της συλλογικής δράσης, που κατευθύνεται από την αναζήτηση συλλογικής ταυτότητας και όχι κοινών συμφερόντων. Η έννοια της συλλογικής ταυτότητας προσδιορίζεται από μια επικοινωνιακή και διαδραστική κίνηση που εμφανίζεται άρρηκτα συνυφασμένη με την έννοια της δράσης, ενώ προϋποθέτει γνώση, σχέσεις και συναισθήματα, ώστε να αναπτυχθεί [251]. Με βάση τις θέσεις αυτές είναι δυνατή η αναζήτηση κινήτρων και η ερμηνεία της άρνησης λήψης τροφής, από άτομα που δεν ταυτίζονται τα συμφέροντα τους, αλλά η κίνηση τους αυτή ικανοποιεί κοινές προσδοκίες.

Οι περιπτώσεις αυτές δεν παρουσιάζουν ομοιομορφία ως προς το σκοπό της δράσης. Οι διαφοροποιήσεις που εμφανίζουν τίθενται σε α) εκούσια άρνηση λήψης τροφής ως έκφραση αλληλεγγύης σε άτομα που βρίσκονται σε απεργία πείνας

χωρίς ταύτιση κοινών συμφερόντων μεταξύ τους, β) εκούσια άρνηση λήψης τροφής ως έκφραση αλληλεγγύης σε άτομα που βρίσκονται σε απεργία πείνας εξαιτίας κοινής πολιτικής, πολιτισμικής, κοινωνικής, θρησκευτικής, οικονομικής ταυτότητας, γ) εκούσια άρνηση λήψης τροφής ως προσπάθεια ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης για την ανάδειξη κάθε είδους θέματος που αναφέρεται τόσο στο περιβάλλον, όσο και στις ανθρώπινες σχέσεις κοινωνικής, πολιτικής, πολιτισμικής, θρησκευτικής και οικονομικής ζωής, βασισμένες στις αρχές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Όπως ήδη έχει ορισθεί σε παραπάνω ενότητα στο πλαίσιο των κοινωνικών επιστημών, η απεργία πείνας μπορεί να αποτελεί έναν εναλλακτικό τρόπο κινητοποίησης συλλογικής δράσης με *«ειδικά χαρακτηριστικά»*[252]. Σύμφωνα με την επιστήμη της κοινωνιολογίας, *«η κοινωνική ζωή, αν και δε ταυτίζεται με το σύνολο των ατομικών φύσεων, διευκολύνεται στην ερμηνεία της από την ατομική ζωή»*[253]. Η κοινωνία εκτός από την αυθεντία που την αναγκάζει σε υποταγή διαθέτει και τη συλλογική δύναμη που συγκροτείται με την συνεργασία των ατόμων. Η ίδια η κοινωνία αφυπνίζει και διεγείρει ατομικές δυνάμεις που λειτουργούν καταλυτικά στη δημιουργία της κοινωνικής συνοχής.

Για τον Durkheim, καθοριστική σημασία για την κατανόηση της σχέσης ατόμου και κοινωνίας, αλλά και του χαρακτήρα της κοινωνικής συνοχής αποτελεί η έννοια της αλληλεγγύης[254], που αναπτύσσεται ανάμεσα στα μέλη της κοινωνίας. Σε αυτό το σημείο είναι δυνατό να τοποθετηθεί και η αρχική επιδίωξη του απεργού πείνας, δηλαδή στην πρόκληση της αλληλεγγύης των κοινωνικών ομάδων. Ο απεργός με την ενέργεια της εκούσιας αποχής από την τροφή, αποσυνδέει την ύπαρξή του από την προηγούμενη ζωή του, αυτονομείται από το κοινωνικό σύνολο και προκαλείται με μια ιδιότυπη μορφή αυτοκτονίας.

Τελικός σκοπός της πράξης του είναι η επίτευξη των προσωπικών του επιδιώξεων, με την πρόκληση της οργανικής αλληλεγγύης και συλλογικής συνείδησης, ανεξάρτητα από την αποδοχή των θέσεων του ή όχι από το κοινωνικό σύνολο[255]. Ο Durkheim τοποθετεί την αιτία της αυτοκτονίας στις υπερβολικές εξατομικεύσεις που οδηγούν στην έλλειψη της ικανοποίησης όλων των αναγκών στο άτομο[256]. Σε αυτή την περίπτωση, επειδή όλη η κίνηση του απεργού πείνας πραγματώνεται με στόχο την ικανοποίηση προσωπικών επιδιώξεων, πρόκειται για μια απομόνωση της ύπαρξης και ενός αυτοστοχασμού που στερείται την κοινωνική ενότητα και αποδοχή μέσα από τις σχέσεις αγάπης των μελών της.

Στην χριστιανική Εκκλησία, η εκούσια αποχή από την τροφή ως θρησκευτικό φαινόμενο και εκκλησιαστική πρακτική δεν αυτονομείται από την όλη χριστιανική ζωή ούτε αποσυνδέεται από την Ευαγγελική και εκκλησιαστική Παράδοση του

Χριστιανισμού. Εκφράζεται ως κίνηση και άνοιγμα του προσώπου στο προσωπικό του Επέκεινα και συνδυάζεται με την εγκράτεια, τη μετάνοια, την προσευχή, την φιλανθρωπία και την ελεημοσύνη. Χωρίς να αποτελεί αυτοσκοπό γίνεται μέσο κάθαρσης ψυχικού πάθους και τρόπος (επι) – κοινωνίας.

Για την ορθόδοξη Εκκλησία, επειδή το ανθρώπινο σώμα αποτελεί τον ναό του Αγίου Πνεύματος (Α΄ Κορ. 6, 19), βρίσκεται σε λάθος κατεύθυνση η καταστροφή και η φθορά του με τη νηστεία για να επιτευχθεί ο εξαγιασμός του. Στόχος της εκούσιας αποχής από την τροφή αποτελεί η μεταμόρφωση και η νοηματοδότησή της ανθρώπινης ύπαρξης, η εξεζήτηση της χαριστικής δωρεάς του Θεού και ο αγιασμός του. Η μεταβολή της σε ένα απλό θρησκευτικό τύπο, περισσότερο, έχει να κάνει με την αποκοπή του χριστιανού από τις εκκλησιαστικές ρίζες του Χριστιανισμού, την εκκοσμίκευση του φρονήματος και του τρόπου ζωής του, την ατομικιστική προσέγγιση και θεώρηση του θέματος της πίστη και όχι στην αδυναμία συντήρησης ενός πανάρχαιου εκκλησιαστικού θεσμού.

Από την Αποστολική, ακόμα, εποχή, η νηστεία θεωρείται τρόπος άσκησης της ανθρώπινης προσωπικότητας και ελευθερίας του προσώπου. Δεν αποτελεί μόνο προσπάθεια αυτοκυριαρχίας του νου πάνω στην ύλη ούτε προσπάθεια οικονομίας χρημάτων για την εξασφάλιση τροφής και παροχής βοήθειας στους φτωχούς και ασθενέστερους οικονομικά. Πολύ περισσότερο είναι ο τρόπος υποταγής της επαναστατημένης φύσης του ανθρώπου και έκφραση έμπρακτης άρνησης του σώματος να αποτελεί τον αυτοσκοπό[251] της ύπαρξης. Επειδή παρέχει στην ανθρώπινη ύπαρξη τη δυνατότητα κατανόησης ότι η τροφή αποτελεί μόνο το μέσο συντήρησης και ανάπτυξης του σώματος, δεν εκβιάζει ούτε ωθεί το σώμα στην φυσική του απώλεια, αλλά στην κατά φύση τελείωσή του. Γίνεται η προσπάθεια κυριαρχίας του πνεύματος έναντι των επιθυμιών της σάρκας με στόχο τη ορθότερη και βαθύτερη θεωρία της θείας πραγματικότητας που παρέχεται ως δωρεά της χάρης του Θεού[258], μέσα από την αγάπη του πλησίον στα πλαίσια μιας πραγματικής ελευθερίας (Γαλ. 5, 13-15).

[Συνεχίζεται]

[251]Βλ. στο ίδιο σελ. 146 κ.ε.

[252]Πρβλ. στο ίδιο, σελ. 41.

[253]Πρβλ. ΑΠ. Β. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗ, *Η διαλεκτική ιερότητας και κοινωνικότητας στο έργο του Emile Durkheim*, σελ. 118.

[254]Βλ. στο ίδιο, σελ. 231.

[255]Βλ. PHILIP. SMITH., *Πολιτισμική θεωρία. Μια εισαγωγή. Μετάφραση*

Αθανάσιος Κατσίκερος. Αθήνα 2006, σελ. 38.

[256]Βλ. ΑΠ. Β. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗ, ό. π., σελ 243.

[257]Βλ. ΜΙΧ. ΚΑΡΔΑΜΑΚΗ, ό. π., σελ. 247.

[258]Βλ. «Πάσχομεν ως υπέρ φύσιν ούσαν κατά χάριν, αλλ' ου ποιούμεν την θέωσιν' ου γαρ έχομεν φύσει δεκτικήν της θεώσεως δυνάμιν». Μαξίμου Ομολογητού, Κεφάλαια διάφορα 1, 75, *P. G. 90, 1209C*.